

Vogelringstation Oud Naarden, 3^e kwartaaloverzicht 2012

Het afgelopen voorjaar begon met veel regen en wind met als gevolg weinig insecten die als voedsel konden dienen voor jonge vogels. De koele regens hebben vermoedelijk ook de nodige slachtoffers gemaakt. De conditie van jonge vogels was niet altijd optimaal, zoals onder andere te zien valt aan de groeistrepen bij de eerste foto in dit artikel van een jonge kleine karekiet. Zulke groeistrepen - ook wel hongermaliën genoemd- worden veroorzaakt door een onregelmatig voedselaanbod.

Rudy Schippers

Groeistrepen Foto: Pascal Gijsen

De eerste week van juli vingen we 118 vogels in 17 soorten waaronder een vrouwtje blauwborst en een jonge blauwborst, zoals hieronder afgebeeld. Voor duidelijker foto's en een weergave in kleur wordt aangeraden de online versie van De Korhaan te bekijken.

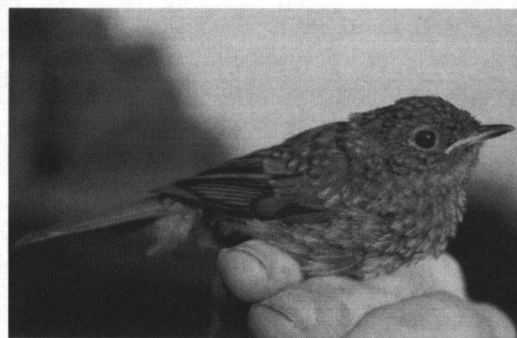
Jonge blauwborst Foto: Rudy Schippers

Jonge vogels gaan vrijwel meteen na het uitvliegen en vanaf het moment dat zij zelf hun voedsel kunnen vinden op de vleugels om de wijde omgeving te verkennen. Dit gedrag, ook wel dispersie genoemd, komt er op neer dat je ze kunt vinden op soms grote afstand van het nest en uitgezwermd naar alle windrichtingen.

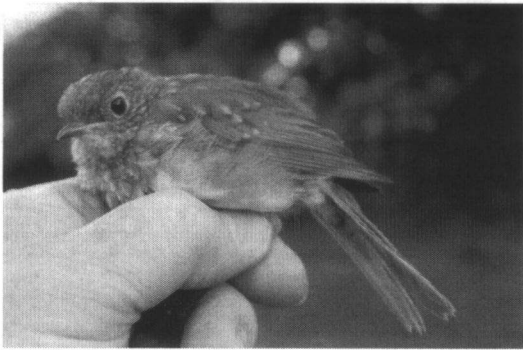
Zo kregen wij een terugmelding uit Vlieland van een kleine karekiet die wij net vijf dagen daarvoor als jonge vogel hadden geringd.

Wanneer het 's nachts regent is de vegetatie vroeg in de ochtend zo nat, dat vogels veel later dan gebruikelijk actief worden en gaan foerageren. Van ringers wordt verwacht dat zij de netten voor zonsopkomst opgezet hebben, wat gedurende de zomermaanden heel vroeg opstaan betekent. Wanneer men dan nog een tijd moet wachten voordat het licht wordt, vraagt men zich af waarom de wekker zo vroeg af moest gaan. Zondag 15 juli was zo'n verlate dag waarin we uiteindelijk toch nog bijna 200 vogels vingen.

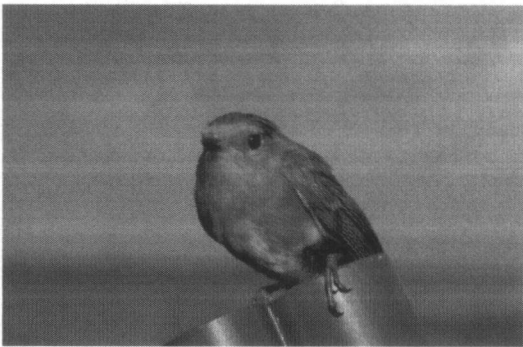
Dit moment van het jaar bestaat het merendeel van de vangsten uit vogels die kort daarvoor het nest verlaten hebben. Het is dan interessant te zien hoe snel de verentooi van jonge vogels verandert, zoals te zien is op bijgaande foto's van twee jonge roodborsten en een volwassen vogel.

Net uitgevlogen roodborst Foto: Rudy Schippers

Roodborst, een maand later Foto: R. Schippers

Roodborst op het buisje waarin hij gewogen is

Zondag 22 juli kregen we voor het eerst een zomers gevoel; een dag zonder regen met temperaturen boven de 20 °C en nauwelijks wind. Dat hebben we wel geweten want het werd hard werken met 327 vogels bestaande uit 24 soorten, die gecontroleerd en geringd moesten worden. Er was nauwelijks tijd om te kunnen kijken naar al het andere moois in de omgeving, zoals een volwassen mannetje grauwe klauwier die niet ver van de ringhut een hagedis te pakken kreeg.

Bijna de helft van de vogels die gevangen werd bleek kleine karekieten te zijn (118 nieuw geringd en 42 terugvangsten) waarbij enkele vrouwtjes een actieve broedvlek vertoonden, een indicatie voor een tweede broedsel.

Vanaf eind juli komen de boerenzwaluwen aan het eind van de dag bij elkaar en zijn in die periode bijvoorbeeld te vinden langs de oevers van het Gooimeer. De rietvelden bij Oud Naarden zijn een favoriete slaapplek en zo kunnen we hier tegen zonsondergang vele honderden boeren- en in mindere mate eveneens oeverzwaluwen aantreffen. Een avondje overwerken kan dan resulteren in honderd of meer zwaluwen, die worden gemeten en

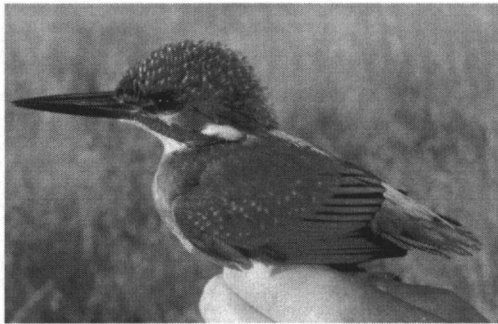
gewogen en van een ring worden voorzien. Zo'n concentratie aan zwaluwen trekt ook de boomvalk aan en op 28 juli hadden we het geluk een mannetje boomvalk in het net te krijgen, die al zijn aandacht concentreerde op een zwaluw en daarbij de netten te laat opmerkte.

Naast de bekende slaapplek in het riet van vooral boerenzwaluwen, kan men in de tweede helft van augustus ook grote aantallen spreeuwen in het riet krijgen. Ook deze vogels worden 's avonds geringd wat de volgende ochtend nog steeds te merken is, want de geur van koeienvlaai, uitwerpselen waar spreeuwen graag hun voedsel in zoeken, is dan nog steeds merkbaar in de vogelringhut.

Jonge staartmezen blijven vaak geruime tijd als familie bij elkaar. Zo ving we op 29 juli een viertal staartmezen, die we enkele weken eerder als net uitgevlogen jonge vogels geringd hadden. Inmiddels waren ze volgroeid zodat we nu aan de staartlengte konden zien of het mannetjes of vrouwtjes waren. Een volwassen vrouwtje met een Belgische ring had zich bij deze groep aangesloten.

Hoewel het er oorspronkelijk naar uitzag dat we een slecht broedseizoen zouden hebben, is dat toch behoorlijk meegevallen, mogelijk met een tweede en soms zelfs een derde broedsel. Het riet was door de aanhoudende regens extra hoog geworden, wat vele rietvogels kennelijk gebaat heeft. We zagen daarom vanaf eind juli/begin augustus zelfs meer kleine karekieten dan in voorgaande jaren. Ook vogels zoals de winterkoning hebben het op Oud Naarden dit jaar uitzonderlijk goed gedaan.

De maand augustus is de maand van de grote aantallen gevangen vogels, waarin vrijwel elke ochtend minimaal 200 vogels in de netten terecht kwamen, waaronder soms verrassingen, zoals bijgaande ijsvogel, een soort die zich weer enigszins aan het herstellen is na de koude winters. In augustus hebben we vijf jonge ijsvogels van een ring kunnen voorzien.

Jonge ijsvogel man

Foto: Rudy Schippers

Buiten de ringactiviteiten is er ook gelegenheid om van de natuur te genieten en zo mochten we op 12 augustus een drietal zwarte ooievaars bewonderen die laag over de ringhut heen vlogen. Een week later kwam een visarend langs vliegen.

Waterral

Foto: Iris Grob

Hoewel we vrijwel wekelijks waterrallen horen in het riet, laten deze vogels zich niet makkelijk vangen met mistnetten, maar soms hebben we geluk zoals bijgaande eerstejaars vogel.

Draaihals

Foto: Rudy Schippers

Een leuke verrassing was de draaihals van 19 augustus die op dezelfde plaats in hetzelfde net kwam vliegen als de draaihals van 18 augustus vorig jaar. Ook deze bleek een eerstejaars vogel te zijn. Een week later vloog een tweede jonge

draaihals in het net, die eveneens van een ring voorzien werd. Op 23 september hadden we wederom het geluk een draaihals in handen te krijgen.

De tweede verrassing van die dag was de hieronder afgebeelde grote karekiet waarvan het gebrek aan een duidelijke wenkbrauwstreep aangaf dat het om een jong exemplaar ging. Grote karekieten worden hier maar een of twee keer per jaar gevangen en er zijn jaren waarin ze helemaal niet gezien worden. De tweede grote karekiet konden we op 1 september bewonderen.

Grote karekiet

Foto: Rudy Schippers

Toen het op zondag 25 augustus regende en hard waaide moest de ringsessie worden afgezegd en werd in plaats daarvan twee dagen later geringd. Dat bleek een geluksdag te worden want naast de tweede draaihals kregen we een voor het Gooi heel grote bijzonderheid in handen, namelijk een sperwergrasmus. Het was een nieuwe baansoort en tevens de eerste waarneming ooit voor het Gooi.

Eerstejaars sperwergrasmus

Foto: Rudy Schippers

De week daarna kregen we opnieuw een leuke verrassing toen er tijdens het uithalen een nieuwsgierig jong porseleinhoen op de vlonders onder de netten liep. Nadat de netten lager werden gezet kwam de

vogel zo'n 10 minuten later terug en kon toen worden bijgeschreven als tweede nieuwe baansoort van het jaar voor het Vogelringstation Het Gooi.

Porseleinhoen gefotografeerd net voordat hij de netten in liep. Foto: Frank van de Weijer

Zondag 9 september hadden we maar liefst 425 vogels in de netten, waarvan 12 terugvangsten. Dat was een nieuw dagrecord op een dag die begon in de mist. De trek van zwartkoppen was serieus begonnen met 180 eerstejaars vogels waarvan 102 man en 76 vrouw plus 2 vogels die te jong waren om op geslacht te kunnen brengen. Ook waren er nog steeds veel kleine karekieten, waarvan we 140 konden ringen. Net als diverse andere ringstations in het land, vingen we de eerste zwarte mezen. Vermoedelijk betreft het hier Oost-Europese zwarte mezen, waarvan we dit jaar een invasie mee mogen maken. Als verrassing kregen we een eerstejaars paapje in handen, de eerste van dit jaar.

Paapje Foto: Rudy Schippers

Het volgende weekend werden 93 zwartkoppen gevangen, eveneens alleen maar jonge vogels, in dit geval 52 mannetjes en 41 vrouwtjes. Ook zaten er heel wat pimpelmezen in het riet waarvan we er op die dag 46 van een ring konden voorzien. Die week werd eveneens de 46^e sprinkhaanzanger van het jaar gevangen, een nieuw record voor Oud Naarden.

Ook in de derde week van september bleken er nog steeds vrij veel karekieten in het riet te zitten en ook de zwaluwslaaplaats in het riet werd nog steeds bezocht. Berichten vanuit Falsterbo in Zweden gaven aan dat er veel roodborsten doortrokken, wat de mogelijke reden kan zijn voor de 15 roodborsten die wij op 18 september in de netten aantroffen, een ongebruikelijk hoog aantal. Afgezien van de eerder vermelde draaihals werd er op die dag ook een gekraagde roodstaart en een roodborsttapuit gevangen.

De laatste week was het een stuk minder druk met nauwelijks nog zwartkoppen en rietvogels. Wel werd op de valreep nog de derde kleine bonte specht van het jaar gevangen, een jong vrouwtje.

Met dank aan wijlen Dhr. Dudok van Heel, voormalig eigenaar van Landgoed Oud Naarden, en aan Staatsbosbeheer die ons in staat stelden op hun terreinen te kunnen ringen.

Mededeling Vogelringstation Het Gooi nr.6